

Europese visie ggo- en non-ggo

Derde internationale coëxistentie-conferentie te Sevilla

Het JRC organiseerde in Sevilla een conferentie over coëxistentie van ggo's en non-ggo's. De wereldwijde oppervlakte van ggo-gewassen neemt jaarlijks toe. De EU zoekt naar strategieën om coëxistentie in goede banen te leiden. Mais wordt daarbij als studiegewas naar voren geschoven.

In het Spaanse Sevilla werd de derde internationale conferentie rond coëxistentie van ggo's en non-ggo's of de 'Conference on Coexistence between Genetically-Modified and non-GM based Agricultural Supply Chains' (GMCC 07) georganiseerd. De organisatie van dit

tweejaarlijkse congres werd verzorgd door het JRC (Joint Research Centre) van de Europese Commissie, dat wetenschappelijke en technische ondersteuning biedt bij ontwerp, ontwikkeling, implementatie en monitoring van het politiek beleid binnen de EU. Het

GMCC-07 congres verzamelde wetenschappers betrokken bij het onderzoek naar mogelijkheden de voedselketen aan te passen aan de eisen die worden gesteld om mondiale coëxistentie te garanderen. Het onderzoek benadert de problematiek vanuit verschillende invalshoeken, zoals productie, economie, organisatie, segregatie, traceerbaarheid en wetgeving op coëxistentie. Hierdoor krijgen beleidsmakers inzicht in de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen en kunnen zij op basis hiervan toekomstige onderzoeksbehoeftes identificeren die het EU-beleid ondersteunen.

Genetisch gewijzigde mais wordt op dit ogenblik in acht EU-lidstaten geteeld en in elk van deze landen stijgt jaarlijks de bebouwde oppervlakte.

Coëxistentie

Coëxistentie is het naast elkaar bestaan van ggo- en ggo-vrije landbouw. Binnen de EU wordt steeds meer belang gehecht aan coëxistentie en dit vooral omdat de wereldwijde oppervlakte met ggo-gewassen elk jaar toeneemt. Ook binnen de EU worden steeds meer ggo-gewassen geteeld. Genetisch gewijzigde mais wordt op dit ogenblik in maar liefst acht EU-lidstaten geteeld en in elk van deze landen stijgt ook jaarlijks de bebouwde oppervlakte. Het belang van de ontwikkeling van goede strategieën ter bevordering van de coëxistentie wordt steeds duidelijker, ook in landen zoals België waar nog geen ggo's worden geproduceerd.

Basisprincipes

Volgens de EU-verordeningen 1829/2003 en 1830/2003 mogen de EU-lidstaten zelf de nodige maatregelen nemen om inmenging van ggo's in andere produc- >>

>> Europese visie ggo- en non-ggo

Uitkomsten

Samengevat worden de volgende maatregelen naar voren geschoven:

- Isolatieafstanden tussen ggo- en non-ggo-velden, waarbij soms een onderscheid wordt gemaakt tussen specifieke eisen voor zaadproductie of gewasproductie.
- Het aanleggen van bufferzones, dit zijn zones van non-ggo's rond ggo's, bovenop of ter vervanging van de isolatieafstanden.
- Tijdelijke maatregelen ter isolatie (tijdsintervallen tussen verschillende oogsten).
- Controle op spontane wildgroei.
- Het reinigen van de gebruikte apparatuur (oogst, transport, opslag).

In sommige lidstaten moet de landbouwer een gerichte opleiding volgen. Ook worden specifieke informatie-structuren op poten gezet om met aangrenzende bedrijven afspraken te maken over maatregelen om uitkruisen te voorkomen.

ten te vermijden. De lidstaten kunnen dus op basis hiervan een eigen nationale regelgeving invoeren. In 2003 voerde de Europese Commissie daarnaast een aanbeveling uit om de lidstaten bij te staan bij het opstellen van maatregelen ter ondersteuning van de coëxistentie in de landbouw. De aanbeveling heeft echter geen bindend karakter, maar brengt een aantal belangrijke principes samen waarmee rekening moet worden gehouden bij het bepalen van een coëxistentiestrategie. Eén van de principes is dat de 0,9 procent drempelwaarde voor de accidentele contaminatie van (toegelaten) ggo's (verordeningen 1829/2003 en 1830/2003) niets te maken heeft met gezondheid en (voedsel)veiligheid. Alle op de markt gebrachte ggo's zijn reeds veilig voor hun voorziene gebruik. Ten tweede is het de vrije keuze van elke landbouwer om ggo- of non-ggo-gewassen te telen. Deze vrijheid moet worden gerespecteerd.

Maatregelen

Het ligt voor de hand dat elke lidstaat een eigen invulling geeft aan deze aanbeveling. Voorstellen dienen echter aan de Europese Commissie te worden gerapporteerd alvorens in werking te treden. Op nationaal, en in sommige

gevallen zelfs op regionaal niveau, werden methodes voor coëxistentie onderzocht of ontwikkeld. Op dit moment hebben 15 lidstaten een ontwerpdocument voor een coëxistentiewetgeving. Voor België gebeurt dit op regionaal niveau. Wallonië had reeds in 2006 een voorstel klaar, in Vlaanderen is afgelopen jaar een eigen versie uitgegeven. De ontwerpdocumenten van Oostenrijk, Tsjechië, Denemarken, Duitsland, Portugal, Hongarije en Slowakije werden al door de Commissie aangenomen. Roemenië had al wetgeving rond coëxistentie voor toetreding tot de Europese Unie.

Initiatieven

Vorig jaar keurde de Commissie een rapport goed waarin een samenvatting werd gegeven van de huidige situatie omtrent de ontwikkeling van de wetgeving in de verschillende lidstaten. Hieruit werd onder meer geconcludeerd dat de ggo-teelt in de EU nog vrij beperkt is en slechts in bepaalde specifieke regio's gebeurt. Het is in die context dan ook moeilijk om op dit moment een uitgebreide evaluatie te maken van de toegepaste maatregelen inzake efficiëntie en doeltreffendheid. Daarnaast blijken tussen de lidstaten ook vele verschillen op te treden inzake aanpak. Dit is onder meer te wijten aan de verschillende klimatologische omstandigheden, veldgroottes en de structuren van de landbouwbedrijven. Hierdoor wordt een gelijke aanpak over de verschillende lidstaten niet werkbaar. De Commissie besloot op basis van het rapport dat de ontwikkeling van een gemeenschappelijke wetgeving te voorbarig was.

Mais

De Europese Raad is het eens met de Commissie. Volgens de Raad dient de coëxistentie van ggo's en non-ggo's te worden beschouwd als een economisch gegeven. Dit moet los worden gezien

van de risicobeoordelingen en het risicomanagement die tijdens autorisatieprocedures aan bod komen. De Raad gaf aan de Commissie de opdracht om verder advies te ontwikkelen voor maatregelen rond coëxistentie en dit op niveau van het gewas. Hierbij werd mais als eerste studievoorbeld naar voren geschoven, omdat dit het eerste gewas is in de EU waarvan de teelt is toegestaan. Bovendien is rond dit gewas het meeste onderzoek verricht en bestaat er een effectieve coëxistentie. Het technische werk start begin 2008 en wordt overgeheveld naar het Europees Bureau voor Coëxistentie (European Coexistence Bureau).

Onderzoek

In haar advies vroeg de Raad eveneens rekening te houden met grensoverschrijdende teelten en plannen op te stellen voor regio's waar coëxistentie moeilijk is te verwezenlijken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn waar akkers klein zijn en verspreid liggen over het landschap en de invoer van isolatieafstanden moeilijk is. Daarnaast verdienen ook gewassen met een grote verspreidingsoppervlakte, zoals grassen en klaver, de nodige aandacht. Aangezien in deze context verder onderzoek noodzakelijk wordt geacht, dringt een verplichting of harmonisatie van de maatregelen zich momenteel nog niet op. Tenslotte onderkent de Europese Commissie dat coëxistentie niet louter draait rond maatregelen ter segregatie van ggo's en niet-ggo's. Ook dient de aansprakelijkheid voor schade voor ggo-uitkruising en de vaststelling van schadevergoedingen te worden geregeld. De Commissie verzamelt ondertussen alle informatie die voorhanden is omtrent de wettelijke voorwaarden die in sommige lidstaten worden gebruikt of voorbereid. ■

** Nicolas Gryson & Mia Eeckhout zijn werkzaam bij Vakgroep Levensmiddelenwetenschappen en -technologie Hogeschool Gent*